

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 05.11.2002, sp. zn. 29 Odo 41/2002, ECLI:CZ:NS:2002:29.ODO.41.2002.1

Číslo: 25/2004

Právní věta: Výsledky hlasování, které je třeba uvést v zápise o členské schůzi družstva (§ 241 odst. 1 písm. c/ obch. zák.), se rozumí uvedení počtu přítomných členů družstva a počtu souhlasných hlasů při přijetí každého usnesení; jestliže družstvo v důsledku porušení této povinnosti znemožnilo členovi v řízení o neplatnosti usnesení členské schůze vést důkaz, že členská schůze nebyla usnášeníschopná, dochází k přenosu důkazního břemene z člena na družstvo.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 05.11.2002

Spisová značka: 29 Odo 41/2002

Číslo rozhodnutí: 25

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Družstvo

Předpisy: § 241 odst. 1 písm. c) předpisu č. 513/1991Sb.
§ 242 předpisu č. 513/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Napadeným rozsudkem ze dne 20. 6. 2001 změnil Vrchní soud v Praze rozsudek Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 19. 6. 2000 ve vyhovujícím výroku ve věci samé tak, že zamítl návrh na vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze Bytového družstva K. D., konané dne 5. 10. 1999 v bodě 4 - zpráva o činnosti kontrolní komise, v bodě 6 - čerpání rozpočtu na rok 1999, v bodě 7 - návrh rozpočtu na rok 2000 a v bodě 8 - volba představenstva a kontrolní komise.

V odůvodnění svého usnesení odvolací soud uvedl, že se ztotožňuje se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně. K námitce družstva, že se soud prvního stupně neměl zabývat nedostatky plných mocí zástupců členů na členské schůzi, když se námitka navrhovatele proti usnášeníschopnosti členské schůze týkala pouze nedostatečného počtu přítomných, odvolací soud uzavřel, že pokud se námitka navrhovatele vůči členské schůzi netýkala plných mocí předložených na schůzi, neměl se jimi soud prvního stupně zabývat. Je věcí člena družstva, který vznáší námitku, jaké vytkne schůzi nedostatky. K později uplatněným nedostatkům přihlížet nelze. Nedostatky plných mocí proto neplatnost usnesení členské schůze přivodit nemohly.

Z dokazování soudu prvního stupně nevyplývalo, že by členská schůze (s výjimkou hlasování o dětském hřišti) nebyla usnášení schopná. Podle prezenční listiny bylo přítomno potřebných 73 členů,

nikdo se neodhlásil. Nebylo prokázáno, že by konkrétní členové schůzi opustili. V tom směru bylo důkazní břemeno na navrhovateli. Ten tvrzený stav neprokázal, ani nenavrhl důkazy k jeho prokázání. Jediné, co lze mít za prokázané, je nedostatečná účast při hlasování o dětském hřišti. Ze zápisu vyplývá, že o něm hlasovalo 51 členů. Proto je usnesení, kterým se hlasovalo o dětském hřišti, neplatné – toto usnesení se však samostatně ve výstupu z členské schůze neobjevuje, je obsaženo v položce „členská schůze schvaluje plán investic a rekonstrukcí. Podle zápisu z členské schůze je obsaženo v bodu 7 – návrh rozpočtu na rok 2000. Pro naprostou malichernost předmětného dílčího usnesení v rámci bodu 7 programu členské schůze nemůže předmětný nedostatek vést k neplatnosti usnesení, které se týká tohoto bodu programu.

Podle čl. II. bodu 7. stanov družstva může člen družstva získat v družstvu nárok na další jednotku zejména děděním nebo převodem členských práv a povinností. Členství takto vzniklé splývá s dosavadním členstvím v členství jediné. Podle čl. II. bodu 5. stanov může člen družstva převést svá práva a povinnosti nebo jejich část, spojenou s určitou samostatnou družstevní jednotkou na jinou fyzickou osobu, která splňuje podmínky pro členství v družstvu. Převod nepodléhá souhlasu představenstva.

Mezi účastníky není sporu o tom, že navrhovateli vzniklo členství ke dvěma jednotkám, k bytu a samostatné garáži a členství k první jednotce smluvně převedl na jinou osobu. Členství vztahující se ke druhé jednotce mu zůstalo – je tedy stále členem družstva.

Z uvedených důvodů dospěl odvolací soud k závěru, že napadaná usnesení nejsou neplatná, a proto rozsudek soudu prvního stupně změnil v odvoláním napadeném výroku tak, že žalobu zamítl.

Proti usnesení odvolacího soudu podal navrhovatel v otevřené lhůtě dovolání, které doplnil podáním ze dne 3. 12. 2001. Co do přípustnosti dovolání odkázal na ustanovení § 238 odst. 1 písm. a), co do důvodů na ustanovení § 241a odst. 3 písm. c) a d) o. s. ř.

V odůvodnění dovolání uvedl, že družstvo porušilo ustanovení § 241 odst. 1 písm. c) obč. zák., které nařizuje podrobně zachytit výsledek hlasování. Zápis pouze konstatuje, že určité usnesení bylo přijato, ale není z něj zřejmé, kolika hlasy přítomných a kolik členů v okamžiku hlasování bylo na členské schůzi. Ze zápisu tedy není jasné, zda byla členská schůze schopná usnášení nebo ne. V důsledku odchodu řady členů přestala být schůze usnášeníschopnou. Protože žalobce vznesl námitku „neusnášeníschopnosti“ této schůze, která byla zaprotokolována, bylo povinností družstva provést kontrolu přítomnosti na členské schůzi. To, že družstevníci ze schůze odešli, svědci nepopřeli. Pouze nebylo přesně konstatováno, kdo odešel. Vzhledem k tomu, že schůze započala za účasti 73 družstevníků, což je pouze o jednu osobu více, než polovina všech družstevníků, byla odchodem pouze jednoho člena schůze neusnášeníschopná. Dovolatel se rovněž ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně o tom, že udělení plné moci jinému členu družstva je možné pouze speciální plnou mocí, nikoli pouze písemným prohlášením, jak tvrdili členové z vedení družstva. Proto neobstojí tvrzení, že odcházející členové předali ústně plnou moc k zastupování těm, kteří zůstali na schůzi. Protože ani družstvo nepopřelo, že schůzi opustilo několik členů, je nepochybné, že nemohla řádně pokračovat. Není tedy rozhodující zjištění, kdo jmenovitě odešel, jak tvrdí odvolací soud.

Dále pak dovolatel uvádí, že „v zásadě lze souhlasit s tím“ že pro rozsah posuzování platnosti usnesení členské schůze je rozhodující návrh žalobce. To však nezbavuje soud povinnosti přihlédnout k absolutní neplatnosti právních úkonů – plných mocí. Jsou-li udělené plné moci absolutně neplatné, má „absolutně neplatné účinky“ i účast zmocněnců na valné hromadě. K tomu musí soud přihlédnout, i když to účastník nenamítal. Dovolatel dále poukazuje na to, že k důvodům neplatnosti usnesení může přihlédnout rejstříkový soud, i když je nikdo nenamítl. Dovolatel tvrdí, že nenesl důkazní břemeno ohledně usnášeníschopnosti členské schůze, a to proto, že (jak konstatoval soud prvního stupně) zápis z valné hromady nespĺňuje zákonem stanovené náležitosti a dovolatel uplatnil

příslušné námitky. Dovolatel rovněž uvádí, že je třeba vycházet ze zásady, že povinnost prokazovat svá tvrzení lze splnit pouze u tvrzení pozitivních, pokud jde o tvrzení popírající, přechází důkazní břemeno na osobu, jejíž tvrzení je popíráno. Ve prospěch družstva je vyvratitelná právní domněnka usnášeníschopnosti v případě, že je konstatována řádným zápisem, jestliže je ale zápis vadný, musí usnášeníschopnost prokazovat představenstvo družstva.

Dovolatel navrhuje, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 17., zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001). O takový případ jde i v projednávané věci, neboť soud prvního stupně věc projednal a rozhodl před 1. 1. 2001.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud se nejprve zabýval správností právního posouzení věci, tedy tím, zda je dán dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. Přitom se jen zčásti ztotožnil se závěrem odvolacího soudu, že pokud se námitka navrhovatele ohledně neschopnosti členské schůze přijímat usnesení netýkala neplatnosti udělených plných mocí, neměl se soud (s výjimkou dále uvedenou) udělenými plnými mocemi zabývat. Z ustanovení § 242 obch. zák. vyplývá, že podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze soudem musí předcházet námitka člena vůči družstvu, z čehož lze dovodit, že soud je oprávněn přezkoumávat platnost usnesení pouze v rozsahu vznesené námítka a případných navazujících tvrzení družstva. Tak mohl soud prvního stupně např. založit svůj závěr o neplatnosti usnesení na tom, že případné udělení ústních plných mocí odcházejícími členy družstva bylo neplatné, protože družstvo reagovalo na námitku dovolatele tvrzením o jejich udělení – ovšem pouze tehdy, pokud by bylo prokázáno, že někteří členové družstva z členské schůze skutečně odešli a již se k příslušnému hlasování nedostavili. To však v projednávané věci – přes opačné tvrzení dovolatele – prokázáno nebylo.

Jak vyplývá ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, vypověděli svědci pouze to, že členové „odcházel a následně zase přicházel“, a ani samo družstvo nepřipustilo jednoznačně, že by některý člen ze schůze odešel, jak tvrdí dovolatel, ale pouze ve vysvětlení k námitce dovolatele uvedlo, že „pokud někdo odešel, přenechal svůj mandát (hlasovací lístek) svému zástupci.“ Takový postup (tj. „přenechání mandátu“) ovšem možný není, leč v projednávané věci nebylo prokázáno, že k němu skutečně došlo. K námitce dovolatele, že rejstříkový soud může přihlídnout k důvodům neplatnosti usnesení, i když je nikdo nenamítl, dovolací soud uzavřel, že tento závěr je sice správný, projednávaná věc však není věcí rejstříkovou a pro rozhodování o platnosti usnesení členské schůze takový závěr ze zákona nevyplývá.

Jak správně konstatoval odvolací soud, leží zásadně důkazní břemeno ohledně tvrzení, že členská schůze nebyla schopna se unášet, na navrhovateli (když důkazní břemeno nese vždy ten, kdo určitou skutečnost tvrdí – nevyplývá-li ze zákona něco jiného). V projednávané věci však družstvo porušilo svoji povinnost vyplývající z ustanovení § 241 odst. 1 písm. c) obch. zák., při přijetí každého usnesení zjišťovat, resp. uvést do zápisu, zda je členská schůze usnášeníschopná, popřípadě kolik hlasů bylo

pro přijetí usnesení, kolik proti a kolik se zdrželo hlasování. Takové porušení sice nezakládá rozpor přijatého usnesení se zákonem, je však z něj nutno dovodit, že jestliže jím družstvo znemožnilo dovolateli vedení důkazu o jeho tvrzeních, dochází v jeho důsledku k přenosu důkazního břemene z navrhovatele na družstvo – v tom směru je právní posouzení věci odvolacím soudem nesprávné. V projednávané věci však dovolatel uplatnil, jak je patrné ze zápisu z členské schůze a jeho písemné námitky, to, že členská schůze není usnášeníschopná, pouze u bodů programu pod č. 6, 7 a 8, proto mohl Nejvyšší soud posuzovat tuto námitku pouze ve vztahu k těmto bodům programu.

Protože rozsudek odvolacího soudu je částečně nesprávný, Nejvyšší soud jej, aniž ve věci nařizoval jednání, podle ustanovení § 243b odst. 1 a 2 o. s. ř. v této části včetně závislého výroku o nákladech řízení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.